

Diplomová práce Romany Rusmanové metodologicky spadá do oblasti literární sociologie, konkrétně do té její části, jež je věnována výzkumům čtenářství. Předmětem jejího zájmu se stal jeden ze základních žánrů populární literatury – červená knihovna/ milostná romance, cílem práce pak zjištění toho, jak je tento žánr v současnosti recipován.

Jako modelové zástupce žánru diplomantka vybrala tři tituly od spisovatelek považovaných za autorky prózy pro ženy: Simony Monyové, Barbary Nesvadbové a Ireny Obermannové. V úvodní kapitole se zaměřuje na jejich autorský profil. Její charakteristiky jsou přiléhavé, je zřejmé, že diplomantka se poctivě seznámila s celou tvorbou zmíněných spisovatelek. Poté věnuje detailní pozornost konkrétnímu titulu, jenž je předmětem kvalitativního výzkumu. Zde se diplomantce nepodařilo docílit plastičnosti souhrnných charakteristik tvorby zvolených autorek. Setrvává na úrovni jednoduchého popisu nejzákladnějších stavebních prvků daného díla. Analýza vybraných titulů sice není vlastní náplní práce, de facto je pouze předpolím podniknutého výzkumu, nicméně na její kvalitě do značné míry závisí jeho validita. V osnově dílčích aspektů analýzy citelně postrádám identifikaci témat daného díla; přitom se k tomuto aspektu vztahuje hned první otázka kvalitativního výzkumu.

Důležitou součástí výše zmíněných autorských profilů i charakteristik jednotlivých děl je vztah ke schémátům červené knihovny. Zde diplomantka citlivě postihla návaznost na tradici žánru i odchylky od něho. Ty však podle ní nenarušují identitu žánru. Úvahy nad tím, do jaké míry jsou tyto odchylky důsledkem přirozeného vývoje daného žánru a nakolik jsou projevem snahy jednotlivých autorek o překročení žánrových mantinelů ve snaze zbavit se dehonestující nálepky červené knihovny jsou v těchto pasážích přítomny spíše v náznaku. Vzhledem k důležitosti této otázky jak pro posouzení dynamiky žánru, ale zejména pak pro interpretaci výsledků výzkumu, jí podle mého názoru mělo být věnováno více pozornosti. Byla bych proto ráda, kdyby se diplomantka k této problematice vyjádřila v rámci obhajoby.

Stěžejní část práce je věnována fungování červené knihovny v současném literárním životě a procesu její recepce. Diplomantka kombinuje metody kvantitativní (dotazníkové šetření) a kvalitativní (řízený rozhovor). Bylo by pochopitelně možné polemizovat o validitě získaných informací vzhledem k počtu respondentek (a to zejména v případě kvalitativního výzkumu), v tom však nespátřuji meritum věci. Za mnohem podstatnější považuji výběr otázek a způsob vyhodnocení odpovědí.

Otázky jsou diplomantkou zvoleny vhodně, postihují klíčové rysy sledovaného žánru. Pochybnosti však ve mně vyvolává formulace hypotézy na s. 121: „Výsledkem by měla být analýza vybraných knih provedená společně se čtenářkou./.../ Předpokládáme, že se nám podaří najít některé stabilní žánrové prvky, se kterými uvedené autorky pracují a naopak, že potvrdíme, že se v mnohém autorky rozcházejí a dokážeme ukázat jisté rysy autorského stylu.“ Soudě z těchto formulací, diplomantka patrně očekává, že respondentky buď potvrdí nebo vyvrátí výsledky jejích analýz, že tedy sehrají roli jakéhosi validátora. Svědčí o tom i diplomantčiny komentáře k odpovědím jednotlivých respondentek: „potvrdila náš předpoklad“ (s. 134) „z odpovědí respondentky jsme zjistili, že vztah mezi hlavními hrdiny neprochází žádným vývojem.“ (s. 145) „respondentka potvrdila správnost naší teorie“ (s. 148). Jinde ji jakoby přivádějí k nalezení dosud neviděných rysů sledovaných děl: „Poznámka o starším úspěšném muži nás přivedla na myšlenku, že příběh je vystavěn na základě fabule sociální nerovnosti“ (148).

Analýza výsledků kvalitativního výzkumu se naštěstí touto „ověřovací“ intencí nevyčerpává. Odpovědi respondentek totiž vedou diplomantku k poznání, že respondentky jakožto zkušené čtenářky červené knihovny mají přednastavená očekávání odvozená ze zažitých schémat žánru a že tituly, jež se pokoušejí tradiční žánrové rámce překročit, stejně ve své recepci těmito rámci přizpůsobují (např. marginalizací jiných než erotických témat); tam, kde se jim to nedaří, pak vyjadřují svou nelibost vůči danému dílu. Tento, z mého pohledu nejdůležitější, vpravdě objevný závěr kvalitativního výzkumu diplomantka zmiňuje v závěru své práce, avšak v dílčích komentářích jej rozpracovává méně, než by si zasloužil.

Závěr: Zvolené téma diplomantka zpracovala zodpovědně a odvedla přitom množství časově náročných prací. Shromáždila řadu údajů, jež mohou posloužit dalším badatelům, sledujícím recepci

žánrů populární literatury. Z tohoto hlediska oceňuji zejména kvalitativní výzkum. Práci plně doporučuji k obhajobě.